

“สถานการณ์ปัจจุบัน : คู่มือคนไทย”

โดย พลเอก เปรม ติณสูลานนท์

ปาฐกถาพิเศษ ชิน โสภณพานิช อนุสรณ์ ครั้งที่ 3

วันพุธที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๔๔

ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน)

ผู้มีเกียรติทั้งหลาย

ขอขอบคุณธนาคารกรุงเทพ ที่กรุณาเชิญผมมาพูดในวันนี้ ผมรับคำเชิญด้วยความยินดีด้วยเห็นว่า การปาฐกถาที่ธนาคารกรุงเทพจัดให้มีเป็นประจำเริ่มตั้งแต่ ๒๕๔๒ เป็นต้นมา เพื่อระลึกถึงคุณงามความดีของคุณชิน โสภณพานิช ผู้บุกเบิกธนาคารกรุงเทพ เป็นสิ่งที่ประจักษ์ต่อคนไทย สังคมไทยและชาติบ้านเมืองของเรามาก เมื่อปี ๒๕๔๒ ซึ่งเป็นการปาฐกถาครั้งแรก ธนาคารได้รับเกียรติจาก ศาสตราจารย์ พอล ครูกแมน นักเศรษฐศาสตร์ชาวอเมริกันผู้มีชื่อเสียงระดับโลกมาพูดเรื่อง “อนาคตของเอเชียกับเศรษฐกิจโลก” มาเมื่อต้นปีนี้ อันเป็นปาฐกถาครั้งที่สอง ธนาคารได้รับเกียรติจาก ฯพณฯ เชียง ฮว้าย เฉิง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังของสาธารณรัฐประชาชนจีน มาบรรยายเรื่อง “บทบาทของจีนต่อการสร้างเสริมความรุ่งเรืองของเอเชียและประเทศไทยในศตวรรษที่ ๒๑” การบรรยายทั้ง ๒ ครั้งที่ผ่านมามีการตอบรับและความสนใจจากทุกฝ่ายและทุกสาขาอาชีพค่อนข้างมาก

ปาฐกถาทั้ง ๒ ครั้ง ผู้บรรยายพูดภาษาอังกฤษและภาษาจีนตามลำดับ วันนี้ท่านทั้งหลายจะได้ฟังภาษาไทย คุณอาจจะไม่ขลังและหรรษาเท่ากับภาษาต่างประเทศ อย่างไรก็ตาม ผมได้พยายามเลือกหัวข้อคำบรรยายที่คิดว่าจะทันกับสถานการณ์ปัจจุบันและน่าจะเป็นประโยชน์ต่อคนไทยมากที่สุด

เรื่องที่ผมจะพูดในวันนี้ เป็นเรื่องใกล้ตัวและเกี่ยวข้องกับพวกเราคนไทยทุกคนโดยตรง เป็นเรื่องของสถานการณ์ปัจจุบันที่ผิดปกติ ที่วิกฤตสถานการณ์ปัจจุบัน นำมาซึ่งความทุกข์ ทุกข์ทั้งกาย ทุกข์ทั้งใจ แผ่กระจายไปทั้งแผ่นดิน เป็นทุกข์ทั่วแผ่นดิน เป็นทุกข์ของแผ่นดิน ผู้ที่ไม่ได้รับผลกระทบโดยตรงก็พลอยเป็นทุกข์ไปด้วย (รวมทั้งผู้พูด)

ที่จริงในบ้านเมืองอันเป็นที่รักและหวงแหนของเรา ยังมีทุกข์อีกทุกข์หนึ่งคือ ทุกข์ของคนจนเป็นทุกข์เรื้อรัง มีมาหลายสิบปีแล้ว ขณะนี้ก็ยังมิอยู่ และจะมีต่อไปอีกกี่ปี หรืออีกกี่สิบปี ก็ยากที่จะคาดเดาได้ ประชากรในภาคเกษตรของเรามีมากกว่า ๖๐% ของคนในประเทศ แต่มีรายได้เพียงร้อยละ ๑๐ ของรายได้ประชาชาติ ชาวไร่ชาวนาของเราจึงยากจน เพราะมีคนมากแต่มีรายได้น้อย ความยากจนเป็นปัญหาใหญ่เป็นปัญหายาก และเป็นปัญหาสำคัญยิ่งผมเคยพูดเสมอว่า ถ้าเราแก้ปัญหาคความยากจนได้ เราจะแก้ปัญหาอื่นได้ทั้งหมด ยังยืนยันปรัชญานี้อยู่

ประเทศไทยเรามีพื้นฐานเป็นประเทศกสิกรรม จะทิ้งเกษตรกรที่เป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศมิได้ ถ้าบ้านเมืองเรามีการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมและการค้ากันเร็วและมากเกินไป ภาคเกษตรจะตามไม่ทัน การพัฒนาโดยรวมก็จะไม่เป็นผลดี ปัญหาที่มีอยู่ก็กลับจะทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้น และก็จะกลายเป็นเครื่องถ่วงความเจริญของประเทศ เราสืบทอดไปไม่มีที่สิ้นสุด ดังนั้นความสมดุลในการพัฒนาประเทศจึงเป็นสิ่งสำคัญ ทั้งรัฐบาลและประชาชนจำเป็นจะต้องให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก

ส่วนทุกข์ที่เกิดจากสถานการณ์ปัจจุบัน จะเป็นทุกข์ของคนที่มีอันจะกินเสียส่วนมากทั้งยังถมทับทำให้ทุกข์ของผู้ยากจนเดิมมีมากขึ้นไปอีกจึงกล่าวได้ว่า ทั้งทุกข์เก่าและทุกข์ใหม่รวมกัน ทำให้คนทั้งประเทศได้รับผลกระทบไม่โดยตรง ก็ทางอ้อมโดยทั่วหน้ากัน

วิกฤตที่ทำให้เกิดทุกข์มีหลากหลายต่างประเภทด้วยกัน แต่ที่เป็นสาเหตุใหญ่แห่งทุกข์ของคนไทยคือทุกข์อันสืบเนื่องมาจากวิกฤตเศรษฐกิจ ทั้งนี้ก็เพราะตั้งแต่ ๒๕๔๐ เป็นต้นมา ภาคเศรษฐกิจสมัยใหม่ของเราได้รับความกระทบกระเทือนอย่างใหญ่หลวงวงการต่างๆไม่ว่าธุรกิจ อุตสาหกรรม การเงิน การธนาคาร ปั่นป่วนล้มละลาย คนว่างงานมากขึ้น เมื่อภาคเศรษฐกิจอันเป็นตัวทำรายได้ของประเทศตกอยู่ในภาวะ “ลัมทั้งยืน” (ไม่ใช่ลัมบนฟู) ความเสียหายที่เกิดขึ้นจึงกลายมาเป็นทุกข์ของชาติโดยตรงทุกคนทราบเรื่องนี้ดี หลายท่านได้ประสบมาด้วยตนเอง

สาเหตุของวิกฤตเศรษฐกิจของไทย มีอะไรบ้าง เกิดขึ้นได้อย่างไร จะพูดกันก็เป็นเรื่องซ้ำซากและกล่าวโทษกัน แต่พอสรุปสั้นๆได้ว่า สาเหตุเกิดมาจากการขาดความสมดุลในโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศไทย บางอย่างก็มีมากจนเกินไป เช่น การขยายกิจการมากเกินไป การกู้เงินมากเกินไป และการใช้เงินทองกันอย่างฟุ้งเฟ้อมาก

เกินไป แต่บางอย่างเราก็มีน้อยเกินไป เช่น การปรับตัวเองจนทำให้ตามการเปลี่ยนแปลงของโลกไม่ทันทั้งทางด้านกฎหมาย การปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจ การขาดแคลนเทคโนโลยีทันสมัยที่จำเป็นต่อการแข่งขันกับนานาชาติ ตลอดจนการขาดการเตรียมตัวที่พร้อมสรรพ ในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของโลกเป็นต้น

ที่จริง พวกเรารู้ดีว่า ไม่ใช่แต่ในประเทศของเราเท่านั้นที่เกิดวิกฤต ทุกประเทศในโลกต่างก็มีวิกฤตทั่วหน้ากัน ประเทศที่แข็งแรง เป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจอันดับหนึ่ง คือ สหรัฐอเมริกา ก็เป็นทุกข์ แต่ทุกข์น้อยกว่าชาติอื่นๆ สหราชอาณาจักร ฝรั่งเศส เยอรมัน ญี่ปุ่น สิงคโปร์ แม้จะเป็นประเทศที่แข็งแรงมากก็หนีไม่พ้น ขอยกตัวอย่างง่ายๆ ให้เห็นกันได้ชัดขึ้นอีกสักเล็กน้อย คือในช่วงปีนี้ ราคาหุ้นทั่วโลกลดลงไปแล้วถึง ๒๘% ทำให้ผู้ลงทุนเสียหายไปกว่า ๑๐ ล้าน ล้านเหรียญสหรัฐ (คิดเป็นเงินไทยประมาณ ๔๔๐ ล้าน ล้านบาท) ในยุโรปและเอเชีย การตกต่ำของราคาหุ้นจะรุนแรงมากกว่าของสหรัฐมาก นอกจากนั้น ยังได้เกิดภาวะการณ์เฟ้อของสินค้าด้านเทคโนโลยีกันทั่วโลก ทำให้เกิดการขาดทุนและชะงักงันในเรื่องการลงทุนในกิจกรรมประเภทนี้อย่างรุนแรง ประเทศที่พึ่งพาอาศัยการส่งออกของสินค้าไฮเทคและคอมพิวเตอร์ทั้งหลาย เช่น สิงคโปร์ ไต้หวัน ญี่ปุ่น ฮองกง เกาหลี และไทยด้วย ต่างก็ได้รับผลกระทบมากเป็นพิเศษ นอกจากนั้น การค้าของโลกซึ่งเคยโตขึ้นถึง ๑๓% กลับหดตัวลดลงเหลือเพียง ๓% เท่านั้นในปีนี้

ดังนั้น ในขณะที่เรากำลังและเป็นทุกข์กับพิษเศรษฐกิจ เราจะต้องเข้าใจด้วยว่า ประชาชนในประเทศอื่นๆทั่วโลก ก็กำลังประสบกับทุกข์และภัยพิบัติเช่นเดียวกัน จะมากหรือน้อยเท่านั้นเอง ฉะนั้น โปรดอย่าน้อยใจในโชคชะตาให้มากจนเกินพอดีไปอย่างไรเสีย คนอื่นๆส่วนใหญ่ก็อยู่ในฐานะเดียวกับเรา

ยิ่งถ้าดูการคาดการณ์ของ IMF ล่าสุดด้วยแล้ว ก็ยิ่งเห็นได้ชัดว่าสถานการณ์เศรษฐกิจทั่วโลกในปีนี้จะทรุดตัวลงไปมาก และก็ยังไม่สามารถฟื้นตัวได้สิ้นในปีหน้า ข้ายังมีนักเศรษฐศาสตร์ชื่อดังของโลกทำนายต่อไปอีกว่า ระบบเศรษฐกิจของญี่ปุ่นอาจจะต้องตกอยู่ในภาวะลำบากมากยิ่งขึ้นและอาจจะดึงเอาเศรษฐกิจของประเทศต่างๆ ในเอเชียตามลงไปด้วยก็ได้

ที่เอาเรื่องนี้มาพูด มิใช่ตั้งใจจะทำให้พวกเราเสียขวัญ และเสียกำลังใจแต่อย่างใด หากแต่เพื่อชี้ให้เห็นว่า พวกเราไม่ควรจะกลัวความจริง ไม่ว่าความจริงนั้น จะดี หรือ เลวอย่างไร เราจะต้องมีความกล้าที่จะพูดความจริงซึ่งกันและกัน เพื่อที่หันหน้าเข้าหากัน

เพื่อร่วมมือ ร่วมใจกันช่วยกันแก้ไขปัญหาที่กำลังรุมล้อมรอบข้างพวกเราให้บรรเทาเบาบางลงให้ได้อย่างจริงจัง ความตกอกตกใจจากการคาดไม่ถึง ของการผันผวนของสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ก็จะไม่เกิดขึ้น

พระพุทธเจ้าทรงสอน อริยสัจ ๔ ให้รู้จักทุกข์ บ่อเกิดแห่งทุกข์ การดับทุกข์ และหนทางในการดับทุกข์ อริยสัจ ๔ เป็นคำสอนที่ทันสมัยอยู่เสมอ ชอบที่พวกเราจะนำไปใช้ในภาวะวิกฤตเช่นนี้เป็นอย่างยิ่ง

ในสถานการณ์ปัจจุบัน พวกเรากำลังมีทุกข์ คือ ทุกข์ของวิกฤตเศรษฐกิจ ทำให้ทุกข์ทั้งกาย ทุกข์ทั้งใจ ท้อแท้ หดหู่ น้อยอกน้อยใจ หลายคนตกอยู่ในภาวะ “วิตกจริต” และบางคนถึงกับ “วิกลจริต” ก็มี สำหรับบ่อเกิดแห่งทุกข์นั้น มีหลายอย่าง หลายประการ แต่ที่สำคัญคือการที่เศรษฐกิจของเราผันตัวเข้าสู่กระบวนการ “โลกาภิวัตน์” ระบบนี้เป็นระบบเสรี และนับวันจะเพิ่มความเปราะบางยิ่งขึ้น การเกิดโลกาภิวัตน์เป็นวิวัฒนาการของโลกจะหยุดยั้ง หรือห้ามมิให้เกิดไม่ได้ แม้แต่จะคิดที่จะไม่ร่วมกระบวนการ ทำตัวเป็นเอกราชนอกกระบวนการสังคมโลก ก็น่าจะมีผลเสียมากกว่าผลดี และโดยที่ระบบโลกาภิวัตน์เป็นระบบที่อ่อนไหวต่อการเปลี่ยนแปลง ความผันผวนในด้านการค้า การลงทุนและการเงิน จึงย่อมจะเกิดขึ้นได้ง่ายและรวดเร็ว สิ่งใดที่เกิดในต่างประเทศ ก็จะมีผลกระทบถึงคนไทยและเศรษฐกิจไทยได้โดยง่ายและรวดเร็วเช่นกัน

ดังนั้น ในขณะที่ประเทศอยู่ในระหว่างช่วงต่อการเปลี่ยนแปลงการแสดงออก ถึงการไม่เห็นด้วย และการต่อต้าน ย่อมจะเกิดขึ้นเป็นเรื่องธรรมดาของการเปลี่ยนแปลง พวกเราจำเป็นต้องมีขันติและความหนักแน่นไว้ให้มาก

ที่จริง การที่พวกเราได้ทำผิดพลาดมาในอดีต จนก่อให้เกิดภาวะวิกฤตนั้น ก็เชื่อว่า จะไม่มีประโยชน์ เพราะอย่างน้อยเราก็ได้เรียนรู้จากความผิดพลาดนั้น และจะได้ไม่ทำผิดซ้ำอีกแล้วทำความผิดพลาดนั้นให้เป็นโอกาส นาย **Henry Ford** ผู้ก่อตั้งบริษัทรถยนต์ **Ford** ที่มีชื่อเสียงของสหรัฐอเมริกา เคยกล่าวไว้ว่า “Failure is the opportunity to begin again more intelligently” แปลว่า “ความผิดพลาด คือ โอกาสในการเริ่มต้นใหม่ที่ชาญฉลาดกว่าเดิม” เรื่องนี้รัฐบาลและภาคเอกชนต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษเพื่อมิให้เกิดประวัติศาสตร์ฟองสบู่ซ้ำรอยได้อีก

ทีนี้ ก็มาถึงประเด็นที่ว่า แล้วเราจะทำอย่างไรกับทุกข์ เพื่อให้ทุกข์คลายและอาจจะหมดไป ในที่สุด เพื่อให้ความวิตกกังวลลดน้อยลงและอาจจะหายไป ในที่สุด

ขอเรียนว่า ผู้พูดไม่ใช่ นักปราชญ์ ไม่ใช่ นักเศรษฐศาสตร์ และไม่ใช่จิตแพทย์ ผู้พูดเป็นใครมาจากไหน ก็ทราบกันดีอยู่แล้ว ที่มาพูด ก็เพื่อแสดงความคิดเห็น เพื่อเตือนในสิ่งที่คนไทยทราบกันดีอยู่แล้ว แต่ลืมระลึกถึง หรือมองข้ามไป เพราะมีทุกข์

ก่อนที่จะเข้าสู่ข้อเสนอแนะ ขอทำความเข้าใจเบื้องต้นว่า พวกเราทุกคนจะต้องศึกษาทุกข์และบ่อเกิดแห่งทุกข์ให้เข้าใจแจ่มแจ้ง ต้องยอมรับและพร้อมที่จะต่อสู้โดยไม่ท้อถอย มิฉะนั้น พวกเราจะไม่มีความพอที่จะใช้ในการต่อสู้ และอาจจะประสบความล้มเหลวได้

ต่อไปนี้ คือข้อเสนอแนะ ซึ่งผมเรียกเสียก่อนข้างจะสรุปว่า “คู่มือคนไทย”

๑. **ขอให้ระลึกถึงพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว** มนุษย์เราทุกคนต้องมีที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ ต้องมีศูนย์รวมในการสร้างสมาธิและกำลังใจ คราใดที่บ้านเมืองมีปัญหา คนไทยท้อแท้ หดหู่ ไม่มีกำลังใจ ขอให้นึกถึงคุณงามความดี การเสียสละ ความเห็นดีเห็นงามของในหลวง นึกถึงพระบรมราโชวาท และพระราชดำรัสอันทรงคุณค่าที่พระราชทานแก่คนไทยมาโดยตลอด ตั้งแต่เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติ คนไทยโชคดีเป็นที่สุดที่มีพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นประมุขของชาติ พวกเราทราบกันดีว่า พระองค์ท่านทรงเป็นทุกอย่างของคนไทยและของประเทศของเรา ทรงเป็นศูนย์รวมแห่งความสามัคคีของคนในชาติ ทรงเป็นพ่อ เป็นครู และเป็นผู้พิทักษ์ปกป้องภัยให้แก่พวกเราคราใดที่บ้านเมืองเกิดภาวะวิกฤต ไม่ว่าในด้านการเมือง เศรษฐกิจ หรือสังคม พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะพระราชทานแสงสว่าง สติปัญญา ชี้ทางในการแก้ปัญหาจนสถานการณ์รุนแรงคลี่คลายได้เสมอ นำความสุข ความสงบร่มเย็นกลับคืนมาเสมอ พวกเราคงไม่ลืมเหตุการณ์รุนแรง ๒ ครั้ง เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๖ และ พ.ศ. ๒๕๓๕ หวังว่าพวกเราจะไม่รบกวนพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นครั้งที่ ๓ อีก

๒. **ขอให้ตั้งตนในความพอดี** นำความพอดีไปปฏิบัติเพื่อลดความทุกข์ในปัจจุบัน และป้องกันอันตรายอันเกิดจากการผันผวนของสถานการณ์ในอนาคต ในเรื่องนี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานทฤษฎีใหม่ไว้ให้กับพวกเราได้ใช้เป็นกรอบในการดำเนินชีวิต ชื่อว่า “เศรษฐกิจ

พอเพียง” เรื่องนี้หลายท่านอาจจะบ่นว่า ฟังมาหลายครั้งจนชินชาแล้ว
จริงอย่างที่บ่น แต่โปรดชวนไปดูบทเรียนที่เราได้รับจากวิกฤตปี ๒๕๔๐
อันเป็นบทเรียนที่ราคาแพงอย่างยิ่ง ถ้าตอนนั้น เรายึดมั่นในเศรษฐกิจ
พอเพียงเราน่าจะเผชิญกับวิกฤตที่ไม่รุนแรงเท่ากับที่เป็นอยู่ก็ได้ จึงกล่าว
ได้ว่า ทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง สามารถใช้เป็นเกราะกำบังภัยอันตรายใน
ภายหน้า อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงและผันผวนของสถานการณ์ของ
โลกได้เป็นอย่างดีที่สุด

“เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราช
ดำรัส ชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 25 ปี
ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางแก้ไข
เพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์
และความเปลี่ยนแปลงต่างๆ

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชน
ทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและการ
บริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง และการปฏิบัติตนเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุค
โลกาภิวัตน์

ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่
จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อผลกระทบใดๆอันเกิดจากการ
เปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และ
ความระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผน และการ
ดำเนินการทุกขั้นตอน

เศรษฐกิจพอเพียง มิใช่เพียงการทำให้พอ แล้วหยุด แต่หากหมายรวมถึง ความ
ขยันหมั่นเพียร การแสวงหาความรู้ใหม่ การมีทัศนคติที่ถูกต้อง และการรู้จักอดออม
ด้วย

ความขยันหมั่นเพียร หมายถึง ความมุมานะ ไม่ย่อหย่อนในการทำกิจการใดๆ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงรับสั่งไว้เมื่อวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๔๒ ความตอน
หนึ่งว่า

“...การทำงานใดๆ ไม่ว่า เล็ก ใหญ่ ง่าย ยาก ถ้าย่อหย่อนความเพียรแล้ว ยากที่จะให้สำเร็จเรียบร้อย ทันเวลาได้ และเมื่อใดพลังของความเพียรนี้เกิดขึ้น เมื่อนั้น การงานหรือปัญหาทั้งหลายก็สำเร็จโดยง่าย และรวดเร็ว...”

ความขยันหมั่นเพียรจึงเป็นกุญแจดอกสำคัญในการแก้ปัญหาและคลายทุกข์ของคนไทย

การแสวงหาความรู้ใหม่ หมายถึง การปรับตัว ปรับองค์กร ปรับการบริหารให้ทันเทคโนโลยีสมัยใหม่อยู่เสมอ เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สามารถแข่งขันอย่างเป็นธรรมกับประเทศอื่นๆ ได้

การมีทัศนคติที่ถูกต้อง หมายถึง ความไม่ท้อถอยที่จะต่อสู้กับวิกฤตมองอนาคตในแง่ดี เชื่อว่า วันใหม่ที่ดีจะต้องเกิดขึ้น สร้างความหวังและกำลังใจที่จะดำเนินชีวิตต่อไป ไม่ว่าจะยากลำบาก ขึ้นแค่ไหนสักเพียงใด

การรู้จักอดออม หมายถึง การประหยัด เพื่อความมั่นคงแห่งชีวิต เพื่อความมั่นคงขององค์กร การออมทรัพย์เพื่อสร้างอนาคตให้มั่นคง ในเรื่องนี้ นาย Calvin Coolidge ประธานาธิบดี ของสหรัฐอเมริกา คนที่ ๓๐ ระหว่าง ค.ศ.๑๙๒๓ – ๑๙๒๕ กล่าวไว้ว่า “...there is no independence quite so important as living within your means...” พอจะถอดเป็นภาษาไทยได้ว่า “...ไม่มีเอกราชใดสำคัญเท่ากับการดำเนินชีวิตภายใต้ฐานะานุภาพแห่งตน...” มีแปลกและน่าคิดอยู่อย่างหนึ่ง พวกเราถือว่า หน้าตาเป็นสิ่งที่สำคัญจะทำอะไรที่เสียหน้าตนไม่ได้ จะเสียเท่าไรหรือเสียกัน ต้องรักษาหน้าตนไว้ก่อน

อนึ่ง การประหยัดอีกอย่างหนึ่งที่พึงสังวร คือ “การประหยัดปาก ประหยัดคำ” ไม่พูดในสิ่งที่จะทำให้เกิดความแตกแยกในชาติบ้านเมือง เรื่องนี้สำคัญมาก เพราะ ถ้ามีการพูดในทางที่ไม่สร้างสรรค์ กล่าวโทษคนอื่นโดยง่ายไม่ไตร่ตรองแล้ว ผลที่ตามมาคือการทะเลาะวิวาทและติฉิน ซึ่งกันและกันในหน้าหนังสือพิมพ์ และจอโทรทัศน์ ดังที่พวกเราได้เห็นกันอยู่บ่อยครั้ง ประชาชนคนอื่นซึ่งไม่รู้เรื่องก็จะพากันสับสน ยิ่งถ้าคนพูดมีหน้าที่รับผิดชอบต่อสังคมด้วยแล้ว ก็อาจจะยังเป็นผลร้ายต่อประเทศชาติ ชาวต่างประเทศอาจจะมองไปว่า คนชาตินี้ไร้แล้วซึ่งความปรองดอง เอาแต่ทะเลาะเบาะแว้งกัน การเศรษฐกิจ การค้า การลงทุนทั้งหลายซึ่งล้วนแต่เป็นหัวใจในการฟื้นฟูพัฒนาประเทศ ก็เกิดขึ้นไม่ได้

๓. **ขอให้รู้จักสามัคคี** พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงรับสั่งให้คนไทยทั้งมวล “รู้จักสามัคคี” คือ การรวมพลังกันเพื่อการแก้ไขปัญหาดังกล่าวเพื่อจัดการปัญหาต่างๆ และสร้างความเจริญให้แก่ชาติบ้านเมือง

การรู้จักสามัคคี คือ หลักการของการเคารพซึ่งกันและกัน การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การรู้จักผ่อนหนักผ่อนเบา ให้อภัยซึ่งกันและกัน การอดกลั้น และการประสานประโยชน์ของพวกเราเอง ที่จริง การรู้จักสามัคคีนี้เป็นคุณสมบัติพิเศษของคนไทยมาช้านาน จะเห็นได้ว่าคนไทยไม่ว่า เชื้อชาติศาสนาใด จะเกิดในประเทศไทยหรือเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภาร เราต่างมีความรู้สึก มีความสำนึกในความเป็นคนไทยเท่าเทียมกัน ต่างก็ภูมิใจในความเป็นคนไทย รักและเทิดทูน ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ เหมือนกันและเท่าเทียมกัน ปกป้องและหวงแหนประเทศไทยเท่าเทียมกัน ไม่แบ่งเชื้อชาติ ไม่กีดกันศาสนา ปัญหาด้านสังคมไทยในเรื่องเชื้อชาติ ศาสนา จึงไม่มีหรือมีก็น้อยมาก น้อยกว่าประเทศอื่นๆ ที่นำเรื่องนี้มาเตือนพวกเราอีกครั้งเพราะประเทศของเราเกิดมีปัญหาขึ้นแล้วคนไทยกำลังมีทุกข์ บ้างก็ทะเลาะกันโดยไม่จำเป็น กล่าวโทษซึ่งกันและกันโดยไม่สมควร ทำให้เกิดความแตกแยกซึ่งไม่น่าจะเกิด การรู้จักสามัคคีจะช่วยแก้ปัญหาและนำมาซึ่งความสงบสุขร่มเย็น เกิดสันติในชาติบ้านเมืองของเรา

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานพระบรมราโชวาท ไว้ตั้งแต่ปี ๒๕๑๒ ว่า

“ในบ้านเมืองนั้น มีทั้งคนดีและคนไม่ดี ไม่มีใครจะทำให้ทุกคนเป็นคนดีได้ทั้งหมด การทำให้บ้านเมืองมีความปรกติสุขเรียบร้อยจึงมิใช่การทำให้ทุกคนเป็นคนดี หากแต่อยู่ที่การส่งเสริมคนดี ให้คนดีได้ปกครองบ้านเมือง และควบคุมคนไม่ดี ไม่ให้มีอำนาจไม่ให้ก่อความวุ่นวายได้”

ผมเชิญพระบรมราโชวาทนี้มาให้พวกเราได้ฟังอีกครั้งหนึ่ง เพื่อเตือนความทรงจำของคนไทยทั้งมวล พวกเราเคยได้ยินได้ฟังพระบรมราโชวาทนี้มาหลายครั้ง หลายหนแล้ว เข้าใจดี แต่ช่วยกันทำค่อนข้างน้อยมาก พระบรมราโชวาทนี้ไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่เรากำลังพูดถึงโดยตรง แต่ถ้าพวกเราช่วยกันทำตาม เราก็จะมีทุกข์น้อยลง มีความสุขมากขึ้น บ้านเมืองอันเป็นที่รักของเราน่าจะน่ารักน่าอยู่ยิ่งขึ้น

หวังว่า พวกเราทุกคน ได้ยินพระราชดำรัสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานแก่พสกนิกรทั่วประเทศ เมื่อ ๔ ธันวาคม ที่ผ่านมาโดยทั่วกัน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงรับสั่งถึง **Double Standards** ทรงรับสั่งถึงภัยแห่ง ความแตกแยก ทรงรับสั่งถึง ความขัดแย้ง และทรงรับสั่งถึงการหันหน้าเข้าหากัน ทรง จี้ให้เห็นว่า การรู้จักสามัคคี เป็นสิ่งจำเป็นยิ่งที่คนไทยทุกหมู่เหล่าพึงนำมาใช้ใน สถานการณ์ปัจจุบัน

ผมเชิญพระราชกระแสมาย้ำเตือนพวกเราอีกครั้งหนึ่ง

๔. **คู่มือข้อสุดท้าย** ขอให้ระลึกว่า “เกิดมาต้องทดแทนบุญคุณแผ่นดิน” วลี นี้ บางท่าน หรือหลายท่านอาจจะเข้าใจยาก ฟังดูเหมือนเป็นนามธรรม จริงๆแล้ว เป็นรูปธรรมทั้งสิ้น แผ่นดินไทยเป็นที่ให้กำเนิด เป็นบ้านเกิด เมืองนอนเป็นที่ที่เราได้อาศัยพักพิง ทำมาหาเลี้ยงชีพ เลี้ยงครอบครัว แผ่นดินไทยหรือประเทศไทย คือ ส่วนรวมของครอบครัวไทย ดังนั้น ถ้า เรารักหวงแหนครอบครัวอย่างไร มากเท่าใด หมายความว่า เรารักและ หวงแหนแผ่นดินไทยประเทศไทยมากเท่านั้น

เคยได้ยินบางท่านตัดพ้อ ทำนองน้อยใจว่า เมืองไทยไม่เห็นจะน่ารักสักเท่าใดมี แต่คนโกงเต็มไปหมด นักการเมืองบางคนก็ซื้อเสียงเข้ามา กอบโกยเอาแต่ประโยชน์เข้า ตัวเอง การบริหารแผ่นดินก็แฝงด้วยคอร์รัปชัน ข้าราชการก็ขาดความเป็นธรรม เล่นพรรค เล่นพวก คนทำผิดก็ไม่ได้รับโทษ ประชาชนเดือดร้อน อาชญากรรมและยาเสพติดก็มี คายคื่น อย่างนี้แล้วจะให้รักประเทศ เสียสละให้ประเทศได้อย่างไรกัน

ฟังแล้วรู้สึกเห็นอกเห็นใจคนที่มีความเห็นเช่นนี้มาก เขาพูดในสิ่งที่เขาเห็น พูด ในสิ่งที่เขาได้ประสบและอ่านพบในหนังสือพิมพ์ ได้ฟังจากสื่อ ในขณะเดียวกัน ผมก็มี ความวิตกกังวลเป็นอย่างยิ่ง เพราะความคิดความเห็นเช่นนั้น ไม่ถูกต้อง และน่าจะเป็น อันตรายต่ออนาคตของประเทศเรามากในอดีตและในปัจจุบัน บ้านเมืองของเรามีปัญหา เช่นนั้นจริงๆ แต่ต้องถือเป็นหน้าที่ของพวกเราทุกคนต้องช่วยกันคิด ช่วยกันแก้ ไม่เอา แต่บ่น เอาแต่วิจารณ์ แล้วปล่อยปละละเลยทำเป็นธุระไม่ใช่ ถ้าทำอย่างนั้น ตัวเราเองนั่น

แหละ คือส่วนหนึ่งของปัญหา เพราะขาดความรับผิดชอบในฐานะเจ้าของบ้าน เจ้าของประเทศ

ที่จริง เมืองไทยของเราหาได้เสื่อมโทรมเลวลงมากอย่างทีคิด แต่เนื่องจากความเจริญก้าวหน้าในด้านเทคโนโลยีสื่อสาร ทำให้เราได้ยินได้ฟังได้อ่านเรื่องราวและข่าวสารต่างๆ ได้รวดเร็วยิ่งขึ้น สื่อต่างๆ ก็พัฒนาตัวเองในการหาข่าวดีขึ้นมาก ความไม่สมประกอบทั้งหลายซึ่งได้รับการปกปิดซ่อนเร้นไม่เป็นข่าว เรื่องดีๆ มักจะไม่เป็นข่าว เรื่องไม่ดีจะเป็นข่าวที่สำคัญ จึงดูเหมือนบ้านเมืองของเราเลวลง ที่จริง ถ้ามองอีกมุมหนึ่ง ก็ดูดีเหมือนกัน คือ มีความโปร่งใสมากขึ้น จะทำการใดก็ต้องระมัดระวังมากขึ้น

การปฏิบัติตนเป็นคนดีของครอบครัว เป็นสถาบันที่ดี เป็นองค์กรที่ดี คือ การทดแทนบุญคุณแผ่นดิน

การทดแทนบุญคุณแผ่นดิน โดยปฏิบัติตนเป็นคนดี มีความรับผิดชอบ คือการร่วมกันสร้างฐานรากในการกอบกู้สถานการณ์และการพัฒนาประเทศอันสำคัญยิ่ง

อนึ่ง การทดแทนบุญคุณแผ่นดิน นอกจากการทำความดีแล้วจำต้องรู้จักการละความชั่วและรู้จักชักชวน จูงใจ ให้ผู้อื่นละความชั่วด้วย ในบ้านเมืองของเรา มีการประพฤติชั่วมากพอสมควรทีเดียว การกระทำความชั่วที่เป็นอันตรายอย่างยิ่งต่อชาติ คือ การคอร์รัปชันและการค้ายาเสพติด โดยเฉพาะการค้ายาเสพติด คือ การทำลายคนในชาติ ผมจึงเรียกผู้ค้าและผู้ผลิตยาเสพติดว่า เป็นผู้ทรยศต่อชาติ คนที่คอร์รัปชันและค้ายาเสพติดมีเงินมาก ร่ำรวย กลายเป็นคนมีเกียรติ มีอิทธิพล มีคนนับหน้าถือตา ค่านิยมเช่นนี้ จำต้องได้รับการเปลี่ยนแปลง เราพึงยกย่องนับถือคนดี แม้จะยากจนและเลิกราไปให้ว่ คนร่ำรวยจากเงินสกปรกกันได้แล้ว

ดังที่ได้กล่าวแล้วว่า เศรษฐกิจของโลกได้ก้าวเข้ามาสู่ยุคของ “โลกาภิวัตน์” แล้ว และนับวันการเปิดประเทศก็ยิ่งจะมีมากขึ้น ดังนั้น ความสำคัญขององค์ประกอบทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศก็จำเป็นต้องได้รับการเอาใจใส่ให้มากขึ้น นั่นคือ การส่งเสริมการค้าออกเพื่อให้ได้มาซึ่งเงินตราต่างประเทศ และการลงทุนของชาวต่างประเทศ เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและความเจริญเติบโตของประเทศไทย

การทำให้การส่งออกมีมากขึ้น โดยการพัฒนาเทคโนโลยี เพิ่มคุณภาพสินค้าและขีดความสามารถในการแข่งขัน ย่อมถือว่าเป็นภารกิจของรัฐบาลและเอกชนที่เกี่ยวข้องที่จะต้องร่วมกันบันดลให้เกิดขึ้นให้ได้โดยเร็ว

การดึงดูดนักลงทุนชาวต่างประเทศให้นำเงินเข้ามาลงทุน เพิ่มผลผลิตจ้างงาน และรายได้ให้กับคนไทย จำเป็นที่จะต้องบริหารจัดการความสับสนวุ่นวายและความขัดแย้งของคนในชาติ เพื่อให้ได้มาซึ่งความสามัคคีกลมเกลียว ทำให้นักลงทุนเห็นว่า ประเทศไทยเป็นประเทศที่สงบสุข น่าอยู่ และน่านำเงินมาลงทุนมากขึ้น

ทั้งหมดนี้ ล้วนแล้วแต่เป็นภาระหน้าที่ของคนไทยทุกคน ที่จะต้องร่วมกันสรรค์สร้างให้เกิดขึ้นให้ได้ และนั่นก็คือ การตอบแทนบุญคุณแผ่นดินโดยตรงนั่นเอง

เมื่อ John F. Kenedy ได้รับเลือกเป็นประธานาธิบดีสหรัฐ เขาได้กล่าวคำปราศรัยต่อคนอเมริกาว่า “Ask not what the country can do for you, ask what you can do for your country.” แปลว่า “อย่าถามว่าประเทศจะทำอะไรให้แก่ท่าน จงถามว่า ท่านจะทำอะไรให้แก่ประเทศได้บ้าง”

ฟังไปเพราะ จับใจยิ่งนัก

Eleaner Roosevelt ผู้เป็นนักปราชญ์ และเป็นภรรยาของประธานาธิบดี Franklin Roosevelt เคยกล่าวไว้ว่า “The future belongs to those who believe in the beauty of their dreams.” แปลว่า “อนาคต เป็นของคนที่ยึดมั่นในฝันอันงดงามของตน”

ผมขอร้องและวิงวอน

ขอให้พวกเราทุกคนจงร่วมมือ ร่วมใจกัน สร้างฝัน ของเราให้เป็นความจริง ด้วยการตั้งปณิธานอันแน่วแน่ ไม่อ่อนไหวต่ออุปสรรคและความยากลำบากใด ๆ ทั้งปวง ยึดมั่นในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ประพฤติปฏิบัติตามกระแสพระราชดำรัส และพระบรมราโชวาท ดังที่ได้เชิญมาโดยพร้อมเพรียงกัน

หวังว่า การบรรยายครั้งนี้ พวกเราทั้งหลายจะได้เป็น “คู่มือ” ในการต่อสู้ เพื่อดำเนินชีวิตในสถานการณ์ปัจจุบัน เป็นกำลังใจ และยังประโยชน์แก่คนไทยตามสมควร

ขอบคุณ